

Gry Stenberg
Enhetschef
gry.stenberg@ekero.se

Kostnader för försörjningsstöd

Bakgrund

Ekerö kommun tar emot nyanlända invandrare och ensamkommande flyktingbarn efter anvisning från Migrationsverket. Mottagandet grundar sig på Lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning genom anvisning till en kommun (bosättningslagen) samt regeringsbeslut om anvisningsmodell för asylsökande ensamkommande barn och unga.

Inom socialkontoret är det Integrationsenheten som ansvarar för personer innan och under tiden de är i den så kallade etableringen d v s under två år. Under etableringstiden har de nyanlända behov av olika typer av stöd, allt från information, praktiskt och socialt stöd till ekonomiskt stöd. Inte alla, men 75 - 80 % av de aktuella hushållen är beroende av försörjningsstöd utöver etableringsersättningen, framförallt p g a försämringar i andra socialförsäkringssystem och höga boendekostnader i kommunen.

Under etableringstiden är det flera olika aktörer som arbetar aktivt för att de nyanlända skall etableras och integreras på ett så snabbt och bra sätt som möjligt. Förutom det stöd och den hjälp som erbjuds från socialsekreterare på Integrationsenheten finns exempelvis sedan april 2018 en integrationsstödjare främst som ett socialt integrationsstöd. Inom ramen för integrationsprogrammet Självständighet 365 arbetar Jobbcenter i samverkan med Integrationsenheten för att nyanlända skall uppnå egen försörjning. Civilsamhället i samverkan med kommunen erbjuder olika typer av socialt och praktiskt stöd inom ramen för "Öar utan gränser". Allt ovanstående är utöver de insatser som erbjuds av Arbetsförmedlingen som har det huvudsakliga etableringsuppdraget.

Trots det intensiva arbete som bedrivs för att de nyanlända efter avslutad etablering skall vara självständiga socialt, praktiskt och ekonomiskt kommer vissa fortsatt vara i behov av stöd från socialtjänsten. Det gäller personer med någon form av arbetshinder, som har sociala problem eller som har för låga inkomster för att försörja sig själva fullt ut. Behov kan finnas av t ex försörjningsstöd för sin försörjning, stöd

med att hitta bostad eller av andra insatser. Inom socialkontoret ansvarar Vuxenheten för att tillhandahålla nyanlända fortsatt stöd efter etableringstidens utgång.

Det låter sig inte enkelt göras att bedöma många av de nyanlända hushållen som kommer ha ett fortsatt behov av stöd av socialtjänsten efter avslutad etablering. För att ändå ha någon form av underlag inför kommande budgetprocess har socialkontoret gjort en översiktlig bedömning av konsekvenser åtminstone vad gäller försörjningsstöd. Denna presenteras i föreliggande ärende.

Kostnadsantagande

I ett nationellt perspektiv brukar uppges att cirka 15-25 % av nyanlända vara i arbete två år efter sin asyl. Övriga behöver längre tid där mediantiden för att etablera sig på arbetsmarknaden varit sju år. Då en stor del av de som idag anländer till Sverige har en lägre utbildningsnivå än tidigare och kommer från delar av världen som statistiskt sett har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden (Afrika och Asien) är det troligt att mediantiden för arbete och självförsörjning kommer att bli längre. En stor andel av de nyanlända är inte helt självförsörjande förrän efter 9-16 år.

Den kraftfulla integrationsinsats som görs i Ekerö med integrationsprogrammet Självständighet 365 mm syftar till att påskynda integration och nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Insatsen bedöms för Ekerös vidkommande ha goda förutsättningar att se till att nyanlända kommer ut på arbetsmarknaden tidigare. Samtidigt är det en realitet att också Ekerö idag tar emot nyanlända som bedöms stå längre från arbetsmarknaden än de som kom till kommunen för ett par år sedan.

Med en mängd osäkra faktorer är det ogörligt att göra annat än en grovt översiktlig beräkning av kostnader för försörjningsstöd för nyanlända som gått ur sin etablering men som ännu inte är självförsörjande. Socialkontoret har gjort en beräkning baserat på förutsättningen om att 20 % av de nyanlända efter avslutad etablering har fått ett arbete och därmed är helt självförsörjande d v s att 80 % av de nyanlända efter avslutad etableringstid inte är det utan behöver försörjningsstöd. Antagandet bygger vidare på att dessa hushåll med några procent årligen övergår till självförsörjning.

För att bedöma om detta beräkningsantagande är rimligt har även en översiktlig genomgång av hushåll som troligen blir aktuella för 2019 gjorts. Uppskattningen baseras på faktisk kännedom om varje hushålls enskilda förutsättningar vad gäller fysisk och psykisk hälsa samt utbildningsnivå. Denna bedömning visar att beräkningsantagandet är rimligt för mottagandet som gjordes 2017 (de som kommer till Vuxenheten 2019) men däremot inte för mottagandet 2018 där istället i ett nuläge det stora flertalet av de mottagna bedöms komma i fråga av försörjningsstöd 2020. Dessa personer bedöms stå betydligt längre från arbetsmarknaden än tidigare.

Många lider av trauman, har psykisk och/eller fysisk ohälsa samt har generellt en lägre utbildningsbakgrund (delvis p g a av ett större mottagande av kvotflyktingar).

Detta sammantaget gör gällande att år 2019 beräknas 28 av de mottagna 35 hushållen vara i behov av försörjningsstöd. Räknat på 2017 års genomsnittskostnad för ett försörjningsstöd per månad motsvarar det en kostnad om ca 2,8 mkr på årsbasis.

För 2020 beräknas på samma sätt kostnaden till 2,7 mkr för ”nya” hushåll samt 2,6 mkr för de hushåll som blev aktuella 2019 (beaktat också på förutsättningen att två hushåll blir självförsörjande årligen).

För 2021 är siffrorna mycket osäkra eftersom det ännu inte finns några uppgifter om hur många personer fördelat på hur många hushåll som kommer att tilldelas Ekerö. Beräkningen har därför baserats på tidigare års fördelningstal. Allt tyder dock på att det anländer fler kvot-flyktingar och personer med stor ohälsa. Överslagsmässigt skulle en kostnadspåverkan för försörjningsstödet 2021 år vara 2,5 mkr förutom kostnader för de som mottagits tidigare år.

Åskådliggörande tabeller framgår av bilaga 1.

Det bör understrykas att i de antaganden och i den kostnadsberäkning som gjorts inte eventuellt försörjningsstöd för tillfälligt boende ingår när beslut om ”förlängt anvisningsboende” går ut efter avslutad etableringstid. Bostadsfrågan är omgärdad med stora osäkerhetsfaktorer och beroende av flera olika beslut på nationell, regional och lokal nivå och inte minst är den beroende av bostadsmarknaden. Det är dock oomtvistligt att insatsen tillfälligt boende är kraftigt kostnadsdrivande med en kostnad om 15.000-40.000 kr per månad beroende på storlek på hushåll, vilket innebär kostnader om 180-480.000 kr per år bara för ett enda hushåll. Dessa eventuella kostnader skulle uppstå tidigast år 2020 med de största utfallen 2021.

Avslutningsvis

Stora satsningar görs för att nyanlända ska bli självförsörjande och inte komma i behov av försörjningsstöd, inte minst inom ramen för Självständighet 365. Fokus i satsningen är under etableringstiden. Satsningen är minst lika viktig efter etableringstiden för de personer som ännu inte kommit ut i arbete och är självförsörjande. För att förhindra att nyanlända kommer i behov av tillfälligt boende görs t ex insatser för att stödja hushållen att finna eget boende. En boendelots har anställts för att ge konkret stöd till att hitta en egen bostad och ytterligare en kommer att tillsättas.

Socialkontoret ser över vad som kan vidareutvecklas för att ytterligare ge kraft åt att ge stöd till självförsörjning istället för försörjningsstöd. Kontoret kommer att återkomma till Socialnämnden med information och förslag i denna del.

Bilaga 1

Tabell antal hushåll och kostnad försörjningsstöd

År	Antal mottagna hushåll (nyanlända och EKB)	Beräknat antal hushåll till Vux för försörjningsstöd	Trolig kostnad för försörjningsstöd
2015/2016	35		
2017	35		
2018	27	28	2,8 mnkr
2019	25	28	5,6 mnkr
2020	?	27	7,9 mnkr
2021	?	25	9,8 mnkr
2022	?	?	?

Diagram kostnad försörjningsstöd

